

שיעור לחג החנוכה: מוסיף והולך או פוחת והולך?

1. **שבת כא,ב:** מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין – בית שמאי אומרים: יום ראשון מדליק שמונה, מכאן ואילך פוחת והולך. ובית הלל אומרים: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

פני יהושע ד"ה פליגי בה: בעיקר הדבר צריך טעם, למה חילקו חכמים בין הפרקים ולא השוו מידותיהם שידליקו בכל הלילות בשווה – או אחד אחד או שמונה שמונה?

גמרא שם: פליגי בה תרי אמוראי ... חד אמר: טעמא דבית שמאי כנגד ימים הנכנסין [ימים העתידיים לבוא ולכן ביום הראשון מדליק שמונה ואחר כך פוחת והולך]. וטעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאין. וחד אמר טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג [קרבנות חג הסוכות מתחילים עם הקרבת י"ג פרים ויורדים מדי יום עד שביום האחרון מקריבים ז' פרים]. וטעמא דבית הלל דמעלין בקדש ואין מורדין. **מהרש"א:** יש לעיין דודאי לא חולקים בית שמאי על הכלל **דמעלין בקודש**, שנלמד **מפסוק** [לגבי לחם הפנים בבית המקדש: הכהן היה נכנס עם הלחמים החדשים ומניחם על שולחן **שיש** או **כסף** (דעות שונות במנחות צט) ואחר כך מוציא את הלחמים הישנים מהשולחן ומניחם על שולחן **זהב**].

2. **מגילת אנטיוכוס:** ויאמר לשריו הלא ידעתם כי יש עם היהודים אשר בירושלים, לאלהינו אינם מקריבים ודתנו אינם עושים ... וגם מייחלים ליום שברון המלכים והשלטונים ואומרים מתי ימלוך עלינו מלכנו ... עתה בואו ונעלה עליהם ונבטל מהם הברית אשר כורת להם: **שבת, ראש חודש ומילה**.

שבת כא,ב: תנו רבנן: מאי חנוכה? שאמרו חכמים בכ"ה בכסלו, שמונה ימי חנוכה שלא מספידים ולא מתענים בהם? כשנכנסו יוונים להיכל, טמאו כל השמנים שבהיכל וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. **פרי חדש אורח חיים תער:** אין סברא ... שעיקר יום הניצחון שנחו מאויביהם ... לא יקבעוהו לדורות.

לבוש סימן תע"ר: לא בקשו מהם אלא ... **להעבירם על דתם** ... לכן לא קבעום אלא **להלל ולהודות** [בצורה רוחנית] ולא למשתה ושמחה [גשמיים]. אבל בימי המן שהייתה הגזירה להשמיד את **הגופות**, שיש בו ביטול משתה ושמחה ... כשנצלו ממנו קבעו להללו ולשבחו על ידי **משתה ושמחה**.

3. **תוספות הרא"ש שבת שם:** יש לומר שחילקו את הפך לשמונה והדליקו בכל לילה השמינית. אי נמי: נתנהו בלילה הראשון כולו בתוך המנורה ולא דלק ממנו בכל לילה כי אם השמינית. **מהרש"א שבת שם:** השמן היה מתחלק לח' חלקים ונמצא ח' חלקים שמן היו **פוחתים מלילה ללילה**.

4. **אגרות קודש הרבי מלובאוויטש א/פ:** שיטות הלל ושמאי נתבארו בשבת לא (לגבי הגר שביקש ללמוד כל התורה על רגל אחת) ששמאי לחומרא והלל לקולא. לכן מי שהיצר הרע טימא את מקדשו ובא לטהר ולהיכנס תחת כנפי השכינה, לבית שמאי תחילת ועיקר העבודה הוא בסור מרע, וכשמתחיל בעבודה והרע בתקפו נזקק ליגיעה גדולה ואור רב, אבל מיום ליום הרע פוחת והולך ואין צריך לאור גדול כמו ביום הראשון. וזהו שהביאו בית שמאי ראייה לדבריהם מקרבנות פרי החג שהיו פוחתים והולכים, כיון שהקרבת ע' פרי החג היא כנגד שבעים אומות העולם ובתחילת העבודה עמהם נזקקים לאור רב ואחר כך פוחת הרע שבהם וממלאים תפקידם הטוב בעולם. אבל בית הלל אומרים, שתחילת הכל צריך להיכנס תחת כנפי השכינה ויתחיל בעבודתו בועשה טוב ... ומצווה גוררת מצווה ומעלים בקודש שמעט-מעט יוסיף אומץ להיות מוסיף והולך.

מכתב מהרבי מלובאוויטש חנוכה תשכ"א: בעת שמוכחים ילדים, על ההורה או המורה להיזהר שלא לעורר בילד תחושה של חוסר אונים חלילה; במילים אחרות, אסור שהילד יקבל רושם כאילו הוא עצמו אינו ראוי והכול אבוד וכו' ולפיכך הוא יכול להמשיך ככל העולה על רוחו. להיפך, יש לעודד את ההרגשה של הילד שהוא מסוגל להתגבר על הקשיים העומדים בפניו בעזרת כוח רצון ונחישות.